

De kiezer wil minder asielzoekers en de VVD moet die wens nu eindelijk eens inwilligen

Posted on 12 augustus 2023 by Hans Roodenburg

Nederlanders willen minder asielzoekers en hebben daar goede redenen voor. Vorig jaar bleek dat 85 procent van de asielaanvragen werd ingewilligd. Veel asielzoekers krijgen het voordeel van de twijfel. Dat komt door overbelasting van de IND en doordat de bewijslast in de asielprocedure bij de IND is komen te liggen. Dit wringt met het misbruik op grote schaal waarvan, zoals het kabinet eerder aan de Kamer schreef, sprake is. Van de overige 15 procent blijft het overgrote deel ook in Nederland, en velen van hen krijgen uiteindelijk een verblijfsvergunning.

Een en ander betekent dat nogal wat asielzoekers een verblijfsvergunning krijgen waarop ze eigenlijk geen recht hebben. Door deze loterij zonder nieten en door de vele overheidsvoorzieningen waarop de immigranten die via het asielkanaal naar ons land immigreren aanspraak maken, is Nederland een aantrekkelijke bestemming voor diegenen die via de Middellandse Zee of anderszins de Europese Unie weten te bereiken.

Niemand in Ter Apel hoefde in onze buurlanden voor zijn leven te vrezen

Dat deze landverhuizers gemengde gevoelens oproepen bij de reeds aanwezige inwoners is begrijpelijk. De instroom komt nog bovenop de toch al hoge netto-immigratie via andere regelingen (arbeidsmigranten, studenten, ontheemden uit Oekraïne). Overbelaste voorzieningen als zorg, onderwijs en openbaar vervoer komen door de voortdurend hoge instroom van asielzoekers nog verder onder druk te staan, en de vastgelopen woningmarkt kan al die extra inwoners er niet bij hebben. Ingezetenen die al jaren op de wachtlijst voor een sociale huurwoning staan hebben steeds vaker het nakijken. Ook niet bevorderlijk voor het draagvlak is dat geen enkele asielzoeker die zich aanmeldt in Ter Apel, in Duitsland of België voor zijn leven hoefde te vrezen.

Bij voortgaande immigratie qua aantallen en samenstelling wordt de verzorgingsstaat onhoudbaar. Zie het rapport Grenzeloze Verzorgingsstaat, waarvan onlangs de tweede editie is verschenen. Terzijde: Het eerste gedrukte exemplaar is door de auteurs in juni aangeboden aan VVD-Kamerlid en asielwoordvoerder Ruben Brekelmans. Op hem komen we straks nog terug. Behalve de houdbaarheid van de verzorgingsstaat wordt ook de leefomgeving er met al die extra inwoners niet beter op, zowel wat betreft de fysieke omgeving als wat betreft de sociale cohesie.

Recente opiniepeilingen wijzen uit dat voor de meeste kiezers de maat vol is. Deze onvrede dateert niet van vandaag of gisteren. De politiek heeft nooit serieus werk gemaakt van beperking van het aantal asielzoekers. Dat het kabinet-Rutte IV is gestruikeld over voorstellen van de VVD om de instroom te beperken markeert wellicht een omslag. Een late roeping, of toch de zoveelste tactische zet van Mark Rutte? Nadat men op deze wijze goede sier heeft gemaakt bij potentiële kiezers zou de partij in de volgende coalitieonderhandelingen toch weer alles kunnen weggeven zodat die kiezers het nakijken hebben.

‘Opvang mits de aantallen beheersbaar zijn’

Volgens het opiniepanel van *EenVandaag* is de meerderheid van alle ondervraagde kiezers (62 procent) *in principe* voor het opvangen van oorlogsvluchtelingen in Nederland. In principe, want:

'Tegelijk zijn er grote zorgen over de asielinstroom. In november 2022 is 84 procent hier bezorgd over. Die gaan over de woningmarkt, spanningen in de samenleving en het welzijn van vluchtelingen zelf. Driekwart (73 procent) spreekt zich uit voor een grens aan het aantal asielzoekers dat Nederland in mag komen. Ook al kan Nederland dat door verdragen niet zomaar zelf bepalen. Dit zijn niet alleen rechtse stemmers, maar ook grote groepen linkse kiezers. Zij vragen zich af of we wel zoveel asielzoekers moeten toelaten als we ze niet acceptabel kunnen opvangen.'

Of, zoals Mark Rutte pleegt te zeggen, 'mits de aantallen beheersbaar zijn'.

Maurice de Hond

Maurice de Hond rapporteert op basis van een recente peiling welke van elf thema's hoog scoren, gemiddeld bij de Nederlandse kiezer en bij de achterbannen van de verschillende partijen. Het thema Asielzoekers/Immigratie wordt door 54% van de kiezers genoemd en staat daarmee veruit bovenaan, op afstand gevolgd door de thema's Woningtekort (39%), Zorg (35%), Stikstof (35%), Koopkracht (29%) en Klimaat (29%).

Bij alle 'rechtse' partijen, inclusief VVD, CDA en BBB, scoort het thema Asielzoekers/immigratie hoger dan het landelijk gemiddelde en hoger dan alle andere thema's, variërend van 58% voor het CDA tot 92% voor JA21. Deze partijen hebben nu reeds een meerderheid in de Tweede Kamer en breiden die volgens de peiling van 16 juli verder uit tot 84 (met de SGP erbij 87) zetels. Deelname met een eigen partij van Pieter Omtzigt, wiens potentiële achterban Asielzoekers/Immigratie ook hoge prioriteit geeft, zou aan dit beeld weinig veranderen. Keerzijde is dat het thema Asiel bij de 'linkse' partijen lager scoort dan het landelijk gemiddelde, variërend van 13% voor D66 tot 28% voor de SP.

Peilingbureau Ipsos filosofeert op basis van soortgelijke cijfers over de politieke implicaties van een en ander:

'Zo tekenen de contouren van de komende campagne zich af. Het lijkt erop alsof de VVD migratie centraal zal willen zetten. Yeşilgöz heeft het imago van een hardliner en voor veel rechtse kiezers (en VVD-kiezers) is migratie het belangrijkste onderwerp van het moment. Het sluit ook aan bij het VVD-narratief dat het kabinet wel moest vallen in een uiterste poging de instroom van migranten te beperken.

VVD-woordvoerder van Asielbeleid Ruben Brekelmans nam alvast een voorschot op een dergelijke campagne door expliciet te hinten op samenwerking met de PVV. De PVV staat in onze laatste peiling al op een plus van 4 zetels en zal bij een campagnefocus op migratie nog verder kunnen profiteren.'

Ruben Brekelmans

De kiezer wil minder asielzoekers, want daar bestaat – afgaande op de partijprogramma's en peilingen onder de respectieve achterbannen – een parlementaire meerderheid voor. Die meerderheid zou bij nieuwe verkiezingen nog verder vergroot kunnen worden. De VVD heeft op het thema Asiel het kabinet laten vallen en kan nu moeilijk anders doen dan beperking van de instroom tot speerpunt maken in de verkiezingen en de daaropvolgende coalitieonderhandelingen.

Met de linkse partijen vallen op dit punt nauwelijks zaken te doen. Dus een vorm van samenwerking of tenminste afstemming met andere partijen, waaronder de PVV, moet als optie worden opengehouden. Niet alleen met het oog op een mogelijke gedoogconstructie, maar ook ingeval het toch tot onderhandelingen met links zou komen. Je staat nu eenmaal sterker in onderhandelingen als je alle opties openhoudt.

Ed Nijpels wordt gezien als een VINO

Verstandig dus dat Brekelmans dit punt op tafel legde. Hij ging daarmee in tegen zijn fractievoorzitter Sophie Hermans, die meteen na de val van het kabinet samenwerking met de PVV uitsloot. Bij enkele mastodonten, waaronder Ed Nijpels, schoot de uitspraak van Brekelmans in het verkeerde keelgat. Daar moet Brekelmans zich maar niks van aantrekken. Naar mijn inschatting worden types als Nijpels onder potentiële VVD-stemmers beschouwd als VINO (VVD-er *in name only*).

Het vaak gehoorde argument dat Wilders destijds is weggelopen uit het Catshuisoverleg van het kabinet-Rutte I en dat hij daarom onbetrouwbaar is, overtuigt niet. Niet alleen omdat sprake zou zijn van een opzetje van coalitiepartner CDA, maar ook omdat de tussentijdse val van kabinetten, alleen al *wegens onoverkomelijke politieke meningsverschillen,* sinds jaar en dag schering en inslag is in Den Haag: van Drees III (1958) tot en met – jawel – Rutte IV (2023) gaat het om tien keer (Balkenende II, dat struikelde over de Ayaan-kwestie, niet meegerekend). Dat is ongeveer de helft van alle kabinetten in die jaren, interim-kabinetten

uitgezonderd. Bij mijn weten heeft dit, behalve voor de PVV, nooit geleid tot uitsluiting van partijen bij latere coalitie-onderhandelingen.

Als ooit de tijd rijp was om werk te maken van minder asielzoekers dan is het nu. Om te beginnen bij de komende verkiezingen en vervolgens in de coalitieonderhandelingen. Dit is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan.

Spindokters en media doen er alles aan om verkiezingen vooral niet over de inhoud te laten gaan, maar over de vraag welke partij als grootste uit de bus komt en de premier mag leveren. Dat laatste is overigens niet vanzelfsprekend. Denk bijvoorbeeld aan het kabinet-Van Agt I, dat in 1977 de leider van de grootste partij Den Uyl het nakijken gaf. Of Biesheuvel, van de kleine ARP, die in 1971 premier werd.

Zo'n strijd om de koppositie heeft, zeker als er maar twee kanshebbers komen bovendrijven, de neiging te ontaarden in een 'schoonheidswedstrijd', een *personality contest*, waarbij de inhoud raakt ondergesneeuwd. Kiezers die minder asielzoekers willen zouden zich hierdoor kunnen laten meeslepen.

Voetangels en klemmen

Maar stel dat de kiezer het hoofd koel houdt en zijn wens de asielinstroom in te dammen tot uitdrukking weet te brengen in de zetelverdeling, dan dient zich een volgende risicofactor aan, en dat is de VVD. Mark Rutte is de partijleider die, zoals de hoofdredacteur van dit medium het onlangs uitdrukte 'rechtse kiezers gebruikt voor linkse doelen'. Nu Rutte niet meer beschikbaar is als lijsttrekker is de vraag of de VVD onder nieuwe leiding het roer zal omgooien en zijn kiezers wel serieus zal nemen.

Als de komende verkiezingen het beeld bevestigen dat zich nu aftekent in de peilingen, dan zal de VVD de kans krijgen een sleutelrol te spelen in de aanpak van de asielkwestie. Niet langer zouden de ongenode asielzoekers en hun zaakwaarnemers de dienst mogen uitmaken, maar dient – zoals ook de bekende sociale wetenschapper Ruud Koopmans bepleit – het ontvangende land te bepalen hoeveel en welke asielzoekers worden toegelaten. De weg daar naartoe is echter bezaaid met voetangels en klemmen. Hierover een volgende keer meer.

Hans Roodenburg *is econoom en gaf bij het Centraal Planbureau leiding aan*

onderzoek naar de economische gevolgen van immigratie. Hij publiceert sinds maart 2021 in Wynia's Week over het Nederlandse immigratiebeleid.

***Wynia's Week** volgt het Nederlandse bevolkingsbeleid kritisch en op de voet. Steunt u deze broodnodige berichtgeving? Graag! **Doneren kan HIER**. Hartelijk dank!*